

Bài 2 - Sống cùng kí ức của cộng đồng (Sử thi)

TIẾT 8. KĨ NĂNG VIẾT

VIẾT VĂN BẢN NGHỊ LUẬN VỀ MỘT VẤN ĐỀ XÃ HỘI

MỤC TIÊU BÀI HỌC

1 Về kiến thức

- ❖ Học sinh viết được văn bản nghị luận đúng quy trình phân tích, đánh giá về một vấn đề xã hội

2 Về năng lực

- ❖ Học sinh vận dụng năng lực ngôn ngữ và cảm thụ văn học tạo lập văn bản viết

3 Về phẩm chất

- ❖ Rút ra các bài học về vấn đề công dân số, công dân toàn cầu

01.

KHỞI ĐỘNG

KHỞI ĐỘNG

Ghi lại ít nhất **3 vấn đề xã hội** nổi cộm mà em đang quan tâm hiện nay

02.

HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

Quan niệm về thần tượng

Câu 1. Ngữ liệu đã đáp ứng được yêu cầu về bố cục đối với kiểu bài nghị luận về một vấn đề xã hội hay chưa?

Đã nêu và giải thích được vấn đề cần nghị luận.

Có hệ thống luận điểm rõ ràng, lí lẽ, bằng chứng thuyết phục, xác thực, gần gũi.

**PHÂN TÍCH
BÀI VIẾT
THAM KHẢO**

Quan niệm về thần tượng

Câu 2. Việc tác giả dùng đoạn đầu trong thân bài để đưa ra cách hiểu về khái niệm “thần tượng” có tác dụng như thế nào trong cách triển khai vấn đề?

Việc đưa ra cách hiểu về khái niệm “thần tượng” ở đoạn đầu trong phần thân bài là **rất hợp lí**. Bởi nó sẽ giúp người đọc hiểu rõ hơn về vấn đề người viết đang muốn nói tới; là cơ sở cho những luận điểm tiếp theo và tăng sức thuyết phục cho một bài văn nghị luận.

PHÂN TÍCH
BÀI VIẾT
THAM KHẢO

Quan niệm về thần tượng

Câu 3. Nhận xét về cách người viết sử dụng lí lẽ và bằng chứng để làm sáng tỏ các luận điểm chính trong văn bản.

Cách người viết sử dụng lí lẽ và bằng chứng để làm sáng tỏ các luận điểm chính trong văn bản rất thuyết phục, xác thực và được trình bày theo một trình tự hợp lí. Lí lẽ và bằng chứng được sử dụng ngay sau luận điểm chính mà nhờ đó vấn đề nghị luận được làm sáng rõ hơn.

**PHÂN TÍCH
BÀI VIẾT
THAM KHẢO**

Quan niệm về thần tượng

Câu 4. Nêu một số từ ngữ, câu văn cho thấy người viết đã chú ý thể hiện quan điểm của mình, nhận xét về cách thể hiện ấy.

- Một số từ ngữ, câu văn cho thấy người viết đã chú ý thể hiện quan điểm của mình:

- + “Xung quanh vấn đề này, theo tôi, có mấy câu hỏi cần được trả lời thỏa đáng”.
- + “Theo tôi” được lặp lại nhiều lần.

**PHÂN TÍCH
BÀI VIẾT
THAM KHẢO**

Quan niệm về thần tượng

Câu 4. Nêu một số từ ngữ, câu văn cho thấy người viết đã chú ý thể hiện quan điểm của mình, nhận xét về cách thể hiện ấy.

Nhận xét: việc sử dụng một số từ ngữ và câu văn như vậy giúp cho bài viết nghị luận mang tính chủ quan, thể hiện rõ cách nhìn của người viết đối với vấn đề chính trong bài. Từ đó, tìm được sự đồng cảm nơi người đọc về cùng một vấn đề.

**PHÂN TÍCH
BÀI VIẾT
THAM KHẢO**

Quan niệm về thần tượng

Câu 5. Bạn rút được kinh nghiệm hay lưu ý gì trong cách trình bày ý kiến về một vấn đề trong đời sống từ ngữ liệu trên?

- Cần nêu lên quan điểm của cá nhân.
- Nêu rõ vấn đề mình sẽ nghị luận.
- Cần có hệ thống luận điểm, dẫn chứng, lí lẽ thuyết phục.

**PHÂN TÍCH
BÀI VIẾT
THAM KHẢO**

TRI THỨC VỀ KIỂU BÀI

Kiểu bài

Văn bản nghị luận một vấn đề xã hội là kiểu văn bản dùng lí lẽ, bằng chứng để bàn luận và làm sáng tỏ về một vấn đề xã hội (một ý kiến, một tư tưởng đạo lí hay một hiện tượng xã hội), giúp người đọc nhận thức đúng đắn về vấn đề và có thái độ, giải pháp phù hợp đối với vấn đề đó.

Yêu cầu đối với kiểu bài

Nêu và giải thích được vấn đề nghị luận.

Trình bày ít nhất hai luận điểm về vấn đề xã hội; Liên hệ thực tế, rút ra ý nghĩa của vấn đề.

Sử dụng được các bằng chứng thực tế tin cậy nhằm củng cố cho lí lẽ.

Yêu cầu đối với kiểu bài

Sắp xếp luận
điểm, lí lẽ theo
trình tự hợp lí.

Diễn đạt mạch
lạc, gãy gọn, có
sức thuyết phục.

Có các phần:
*mở bài, thân
bài, kết bài*
*theo quy cách
của kiểu bài.*

Yêu cầu đối với kiểu bài

“ Có các phần:
mở bài, thân bài, kết bài
theo quy cách
của kiểu bài. ”

Mở bài: Nêu vấn đề xã hội cần nghị luận; sự cần thiết bàn luận về vấn đề.

Thân bài: Trình bày ít nhất hai luận điểm chính nhằm làm rõ ý kiến và thể hiện quan điểm, thái độ của người viết (trước các biểu hiện đúng/ sai/ tốt/ xấu); sử dụng lí lẽ và bằng chứng thuyết phục.

Kết bài: Khẳng định lại tầm quan trọng hay ý nghĩa của vấn đề cùng thái độ, lập trường của người viết.

03.

LUYỆN TẬP

Đề bài: Hãy viết văn bản nghị luận trình bày ý kiến về một trong những vấn đề sau

Tầm quan trọng của động cơ học tập;

Ứng xử trên không gian mạng;

Quan niệm về lòng vị tha

Thị hiếu của thanh niên ngày nay

**LUYỆN
TẬP**

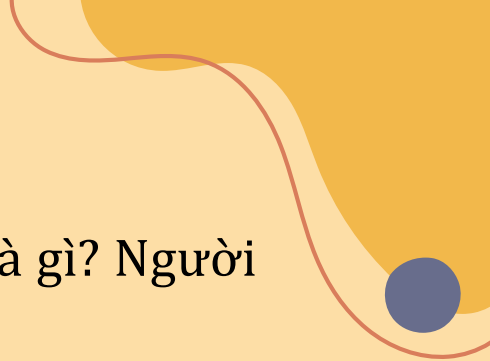
Các bước chuẩn bị

Bước 1. Chuẩn bị viết

- ✓ **Xác định đề tài:** Bạn có thể chọn một đề tài cụ thể trọng hoặc ngoài các vấn đề được gợi ý trong đề bài. Chẳng hạn: bàn luận về động cơ, đức tính trung thực, tinh thần vượt khó,... trong học tập của lớp trẻ; vấn đề thị hiếu của thanh niên ngày nay; ứng xử trên không gian mạng; hành vi gian lận trong thi cử và “đạo văn” trong nghiên cứu, sáng tác, sáng chế; sự tương trợ đối với người gặp khó khăn, hoạn nạn,...). Tuy vậy, nên chọn đề tài theo các tiêu chí:
- Vấn đề mà bạn quan tâm, có hứng thú trong việc trình bày ý kiến.
 - Vấn đề quen thuộc, gần gũi với bạn và những người cùng độ tuổi.
 - Vấn đề thuận lợi cho bạn trong việc tìm hiểu thực tế, chia sẻ trải nghiệm hay bày tỏ quan điểm, thái độ,... trong bài viết.
 - Vấn đề đang có những ý kiến khác biệt, thậm chí trái ngược nhau.

Các bước chuẩn bị

✓ **Xác định mục đích viết, đối tượng người đọc**

- Bạn cần trả lời một số câu hỏi như: Mục đích viết bài này là gì? Người đọc bài viết này có thể là ai?
- Đó là cơ sở giúp bạn lựa chọn nội dung, cách viết phù hợp với mục đích viết và đối tượng người đọc.

✓ **Thu thập tài liệu**

- Để viết được văn bản đáp ứng yêu cầu của đề bài, bạn hãy tự hỏi:
- Vấn đề liên quan đến các khái niệm nào?
- Xung quanh vấn đề nghị luận có những ý kiến, quan niệm khác biệt nào?
- Việc giải quyết vấn đề có ích lợi gì và nên giải quyết thế nào?

Các bước chuẩn bị

Bước 2. Tìm ý và lập dàn ý

✓ Tìm ý

Bạn nên tìm ý bằng cách nêu và trả lời một số câu hỏi dưới đây:

- Vấn đề cần được khẳng định hay bác bỏ hoặc kết hợp khẳng định với bác bỏ?

Từ các câu trả lời đầu tiên này, lại đặt các câu hỏi cụ thể hơn để phát triển ý. Chẳng hạn, tìm ý cho vấn đề ứng xử trên không gian mạng, trước hết bạn cần phân ra các kiểu ứng xử của cư dân mạng thành hai loại hành vi: hành vi đúng đắn, hợp pháp và hành vi sai trái, quá khích, bất hợp pháp, với loại hành vi đúng thì khẳng định, với hành vi sai thì cần bác bỏ. Nhưng từ đây bạn lại đặt và trả lời tiếp các câu hỏi: Thế nào là hành vi đúng đắn, hợp pháp và ngược lại? Khi mọi người hành xử đúng đắn thì có lợi ích gì cho cộng đồng? Có cách nào để tránh được những sai lầm, vi phạm luật pháp trên không gian mạng?

- Cần có ít nhất mấy luận điểm? Sắp xếp luận điểm theo trình tự nào?
- Lí lẽ bằng chứng cần có cho mỗi luận điểm?

Các bước chuẩn bị

Lập dàn ý

Bạn sắp xếp nội dung các phần mở bài, thân bài, kết bài; các luận điểm, lí lẽ và bằng chứng trong thân bài theo gợi ý trong mục Yêu cầu đối với kiểu bài (trang 54). Trong đó, cần tập trung phát triển dàn ý phần thân bài.

Ví dụ: Cũng với đề tài trên, nếu chọn vấn đề Quan niệm về thần tượng như ở ngữ liệu tham khảo trên đây, dàn ý phần thân bài có thể là:

1. Luận điểm thứ nhất: “Thần tượng” là gì, một hình mẫu như thế nào thì được xem là thần tượng? hoặc: Xác định cách hiểu đúng về “thần tượng”. (Lí lẽ, bằng chứng)
2. Luận điểm thứ hai: Vì sao có tình trạng ngộ nhận về “thần tượng”? hoặc: Giải thích lí do dẫn đến sự ngộ nhận về thần tượng.
3. Luận điểm thứ ba: Chúng ta cần đến thần tượng để làm gì? hoặc: Mục đích của việc tìm kiếm thần tượng; không phải chỉ để nhìn ngắm, tôn thờ mà còn để tự vươn lên. (Lí lẽ; bằng chứng)

Các bước chuẩn bị

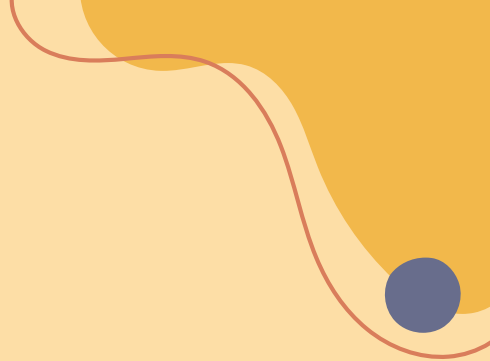
Bước 3. Viết bài

- Triển khai dàn ý thành đoạn, thành bài.
- Mỗi luận điểm nên trình bày thành một đoạn với lí lẽ và bằng chứng.
- Trong mỗi đoạn văn, cần có câu chủ đề nêu rõ nội dung luận điểm.
- Về trình tự, có thể đưa lí lẽ trước, bằng chứng sau hoặc nêu lí lẽ đến đâu, đưa bằng chứng đến đấy.
- Dùng các từ ngữ liên kết câu, liên kết đoạn để tạo sự mạch lạc cho bài viết, giúp người đọc dễ theo dõi các ý của bài viết

Các bước chuẩn bị

Bước 4. Xem lại và chỉnh sửa

- Sau khi viết xong, hãy đọc lại bài viết của mình và chỉnh sửa theo những gợi ý trong bảng kiểm dưới đây:
-

Rubic chấm

Nội dung kiểm tra		Đạt	Chưa đạt
Mở bài	Nêu vấn đề xã hội cần nghị luận.		
	Nêu tính cấp thiết của vấn đề.		
Thân bài	Trình bày và làm rõ ý kiến qua ít nhất hai luận điểm chính.		
	Xem xét vấn đề từ nhiều phía.		
	Thể hiện nhận thức, quan niệm, thái độ, lập trường của người viết về vấn đề nghị luận (trước các biểu hiện đúng/sai/ tốt/ xấu,...).		
	Làm sáng tỏ vấn đề bằng các lí lẽ và bằng chứng.		
	Hướng đến nhận thức chung hoặc nêu giải pháp cho vấn đề		
Kết bài	Khẳng định lại về vấn đề, ý kiến đã trình bày.		
	Nêu ý nghĩa thực tiễn của vấn đề.		
Kĩ năng, trình bày, diễn đạt	Sắp xếp luận điểm, lí lẽ, bằng chứng hợp lí.		
	Diễn đạt rõ ràng, gãy gọn.		
	Sử dụng các từ ngữ, câu văn tạo sự gắn kết giữa các luận điểm, giữa bằng chứng với lí lẽ và bảo đảm mạch lạc cho bài viết.		

04. VẬN DỤNG

VẬN DỤNG

**Học sinh chỉnh sửa và
bàn luận *thêm các vấn
đề được rút ra từ bài
viết***